

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SACRAMENTO|| POENITENTIAE.|| QVATVOR LIBRIS COM-||REHNSA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XI. Soluuntur argumenta quædam Lutheri contra sententiam Ecclesiæ de Satisfactione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54092](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54092)

bolicè esse loquutos eos, qui vel contra Hæreticos libros de Pœnitentia scripserunt, vt Ambrosium, Tertullianum, & alios; vel in epistolis decretalibus ad consulta Episcoporum respondebant, vt Innocentium, Leonem, Gelasium; vel in commentariis, aut aliis eiusmodi libris doctrinam Ecclesiasticam simpliciter tradebant, vt Hieronymū in Commentariis Prophetarum, Augustinum in Enchiridio, Gregorium in explicatione libr. Regum, Theodoretum in epitome diuinorum decretorum, Cassiodorum, Isidorem, Bedam, Rabanum, Radulphū, & alios, quos capite superiore protulimus. Porro isti omnes non minus perspicuè Satisfactionibus peccata redimi docent, quàm Cyprianus, Pacianus, Chrysostomus, & alij, qui in concionibus ad populum de Satisfactione disseruerunt. Ac de his satis.

CAPVT XI.

Soluuntur argumenta quedam Lutheri contra sententiam Ecclesie de Satisfactione.

NUNC demum argumenta soluenda sunt, accipiuè Lutheri, Melanchthonis, Caluini, Kemnitij. Sed quoniam Lutheri argumenta, & leuiora sunt, & à multis viris doctissimis iam dudum excussa, & dissoluta: pauca solū attingam, vt ex iis iudicium de ceteris fiat.

PRIMUM igitur in serm. de Indulgentiis, quem habuit anno M. D. XVIII. ad initium videlicet tragædiæ à se excitatæ, ex verbis Ezechielis Prophetæ demonstrare nititur, post dimissam culpam, nullam exigi à Deo pœnam, siue Pœnitentiam, sed nouam tantummodò vitam. Ezechiel enim cap. 33 inducit Dominum ita loquentem: *Impietas impij non nocet ei, quacumq; die conuersus fuerit ab impietate sua.* ex quo loco colligi videtur, nullas superesse pœnas, quas Deus repetat ab impio post conuersionem; quia si aliqua superesset pœna, certè adhuc noceret impio impietas sua.

RESPONDEO, sententia Prophetæ non est, quòd nihil omninò impietas nocet impio post conuersionem; sed quòd non

non noceat ad obtinendam, & conseruandam gratiam Dei, & salutem æternam: nam quid sit nocere, aut non nocere, explicat ibidem Propheta, cum non semel repetit, impium post conuersionem non moriturum, & iustum post auersionem non victurum. Quemadmodum igitur non profunt iustitiæ iusto, si à Domino auertatur, quia non possunt efficere vt non moriatur: sic etiam non nocent impio omnes impietates, si ad Dominum conuertatur, quia non possunt efficere, vt moriatur.

Et confirmatur hæc explicatio euidentissimo argumento. Nam si impietas impio post conuersionem nullo modo noceret, etiam quoad pœnam temporalem: eodem modo iustitia iusto post auersionem nullo modo prodesset, etiam quoad præmium temporale. Nam Deus in eo loco dicit: *Iustitia iusti non liberabit eum in quacunq; die peccauerit: & impietas impij nõ nocebit ei in quacunq; die conuersus fuerit.* & cap. 18. sicut dicit Deus non recordaturum se iniquitatum, quas impius gessit, si Pœnitentiam egerit: ita quoque dicit, nõ recordaturum se iustitiarum, quas iustus operatus est, si peccauerit. At negari nõ potest, quin sæpenuero Deus opera bona impiorum remuneret temporali mercede; vt sancti Patres docent, Chrysostomus homil. 67. ad popul. Antioch. Hieron. in cap. 29. Ezechielis, Augustin. lib. 5. de ciuit. Dei, cap. 15. Gregor. homil. 40. in Euangelia. Sicut igitur bona opera post auersionem, dicuntur non prodesse iusto, quia non eum liberant à morte sempiterna, licet nõ fraudentur temporali aliquo præmio: sic etiam impietas dicitur post conuersionem non nocere impio, quia non impedit vitæ æternæ consequutionem, licet pœnam temporalem secum ferat.

DENIQUE si Deus per Prophetã testaretur, nullam omnino pœnã se de peccatore sumpturũ post conuersionem: quæ ratione Mosẽ, Aaronẽ, Dauidem, & alios tam multos post conuersionem temporaliter puniisset, vt Scripturæ diuinæ testantur, quarum testimonia iam antè protulimus: Quare necesse est, aut Scripturam Scripturæ repugnare, quod absurdissimum est; aut (quod est verissimum) alteram ex altera explicari: proinde pœna temporalis de Dauide post conuersionem sumpta, apertissimè docet, locum Ezechielis intelligendum

dum esse de pœna sempiterna, quæ per conuersionem tollitur, non de pœna temporali, quæ post conuersionem manet.

SECUNDVM argumentum habetur in lib. de captiuit. Babil. quem edidit anno M.D.XX. Nam in eo libro cum ad Sacramentum Pœnitentiæ venisset, multa scripsit de Satisfactione, sed inter multa verba partim inania, partim mendacia, nihil est quod aliquam argumenti speciem ostendat, præter exemplum Christi Ioan. 8. qui cum adulteram absoluens dixit: *Vade, & noli amplius peccare.* non aliam Satisfactionem ab illa exegit, nisi vt deinceps benè viueret.

RESPONDEO, PRIMVM non constat, vtrum adulteram Dominus à peccatis absoluerit, an solùm à pœna lapidationis liberauerit: certè verba illa: *Nec ego te condemnabo. Vade, & noli amplius peccare,* nihil aliud significare videntur, nisi, Neque ego te ad lapidationem adiudico, sed caue ne iterum peccando in idem periculum incidas. Quare nihil hic locus pro Satisfactione, vel contra Satisfactionem facit.

DEINDE esto, remisit Dominus adulteræ peccatū: quis nouit, an non tantam in ea Dominus contritionem viderit, vt nulla præterea Satisfactione opus esse iudicauerit? nam nos diffitemur, tantam aliquando vim contritionis in aliquo reperiri posse, vt sola sufficiat ad omnem culpam, & pœnam expiandam; qualem fuisse in Maria Magdalena, facillè mihi ipse persuadeo.

DENIQUE alia ratio Christi est, alia Sacerdotum. Ille qui Dominus erat, suo iure poterat omnem culpam, & pœnam adulteræ condonare: Sacerdotes, qui ministri sunt, iuxta leges sibi traditas coguntur pœnitentibus multam iniungere.

TERTIVM argumentum Lutherus habet in Assertionione omnium articulorum suorum, quam edidit anno M.D.XXI. Nam in assertionione articuli quinti, more suo ab auctoritate negatiua sumit argumentum, & quidem his verbis: *Satisfactionem, inquit, negant, qualem ipsi docent: quod mihi non erit difficile probare. Ostendant si possunt, vbi in tota Scriptura vnus apex, aut iota scribatur, pro peccato mortali vno debere satisfieri septem annis: dicant vbi pro differentiibus peccatis differentes pœnas statuat Christus, & Apostoli. Nonne hæc omnia sunt postea inuenta ab Episcopis? immò dent vnus*

ex antiquis Patribus, in quo legantur quadragesima, septuagesima, & similia. Vbi fecerint, libens reuocabo.

RESPONDEO, non esset quidem necessarium ex Scripturis, & Patribus ea demonstrare, quæ requirit Lutherus, si summo iure agere vellemus: non enim contendimus, determinationem certarum pœnarum siue quoad tempus, siue quoad modum, esse iuris diuini. Quemadmodum enim in multis aliis rebus generatim Christus præscripsit quid agi vellet, determinationem autem quoad tempus, locum, modum, & cetera similia, Ecclesiæ potestati reliquit, vt S. Augustinus testatur in epist. 86. ad Casulanum, de ieiunio, & in epist. 118. ad Ianuariam, de sumenda Eucharistia: sic etiam dicere nobis liceret, Christum in genere Pœnitentiam peccatoribus imperasse, modum autem, & tempus, & similia, definitioni Ecclesiæ reliquisse.

VERVM TAME N non erit difficile, in diuinis literis ostendere mulctam septem annorum pro peccato, quam Lutherus quærit. Lib. 2. Reg. cap. 24. cum Dauid peccasset in Deum, ac deinde resipiscens dixisset: *Peccaui valdè in hoc facto, sed precor Domine, vt transferas iniquitatem serui tui, quia stultè egi nimis.* non remisit ei Deus continuò, vt Lutherus in primo argumento contendebat, omnem culpam, & pœnam, sed culpa remissa, pœnam in dixit septem annorum, aut si mallet, aliam breuiorem, sed durio rem, trium videlicet menses, aut denique aliam breuissimam, dierum trium, sed grauissimam. Habemus igitur non apicem, aut iota vnum, sed integram, planamque sententiam Scripturæ diuinæ, vbi pro vno peccato pœna septenis indicitur. N E Q V E longè abest a proposito nostro quod scribitur Dan. 4. Regem Nabuchodonosor pro peccato superbix septem temporibus, id est, septem annis, grauissimam pœnam Deo iubente luisse.

Q V O D autem Lutherus indicari postulat locum, vbi pro differentibus peccatis differentes pœnæ constituantur, habemus testimonium luculentum in Deut. cap. 25. *Pro mensura delicti erit & plagarum modus.* & Apoc. 18. *Quantum se glorificauit, & in delictis fuit, tātum date ei tormentū, & luctum.* ex his enim locis perspicuè discimus, diuersa peccata diuersas exigere pœnas, maiora videlicet maiores, & minora minores.

Q V O D

QVOD verò pertinet ad sanctos Patres, quorum vel unum sibi demonstrari cupit Lutherus, qui meminerit quadragenarum, & septenarum, id est, pœnitentiæ quadraginta dierum, aut septem annorum: nos pro vno Patre Concilia antiquissima Patrum plurimorum dabimus. IN Concilio Ancyrano celebrato ante Nicænum I. Concilium, id est, ante annos M. CC. LXX. can. 8. iniungitur septennis pœnitentia iis, qui coacti bis teruè, idolis sacrificauerant: & in eodem Concilio pro variis delictis, aliquando duorum, aliquando trium, aliquando etiam decem annorum pœnitentiæ indicuntur. IN Concilio Nicæno I. 318. Patrum, can. 11. indicitur pœnitentia annorū vndecim iis, qui præter necessitatem præuaricati sunt: & rursus can. 12. quibusdam aliis annorum tredecim pœnitentia imperatur. IN Concilio Elibertino, quod circa tempus Concilij Nicæni celebratum est, can. 5. mulieri, quæ ancillam verberando necavit, septem annorum iniungitur pœnitentia.

DENIQUE innumerabilia sunt eiusmodi testimonia, quæ tum in ipsis Conciliis, tum apud Iuonem, & Burchardum decretorum collectores legi possunt: ex quibus Lutheri impertitia, qui ne vnū quidem Patrem pro septenni pœnitentia proferri posse credidit, faciliè cognosci potest.

CAPVT XII.

Soluuntur argumenta Philippi Melancthonis ex Locis communibus.

AM VERO Philippus Melancthon in Locis communibus tit. de Satisfactione, quædam alia argumenta congescit, quæ hoc loco solita breuitate soluemus.

PRIMUM, exemplo Gentilium conatur ostendere, Satisfactionē apud veteres Christianos nihil aliud fuisse, nisi publicam excommunicationem, & certa signa reatus, atq; etiam pœnas externas, quæ iniungebantur publicis peccatoribus exempli & disciplinæ causa: & profert exempla quædam de Phœnice apud Homerum, de Oreste, Peleo, Antilocho, A-
drasto,